

פסחים עב

משנה.

הטעות	האם חייב חטאת או לא?
הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת	חייב
ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח – אם אינם ראויים	חייב
ושאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח - ואם ראויין הן	רבי אליעזר רבי יהושע פוטר
רבי מאיר אומר: אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור.	לר' אליעזר ור' יהושע - חייב פטור

אמר ליה רבי אליעזר: מה אם הפסח שהוא מותר לשמו, כששינה את שמו - חייב. זבחים שהן אסורין לשמן, כששינה את שמן - אינו דין שיהא חייב?
אמר ליה רבי יהושע: לא, אם אמרת בפסח ששינהו בדבר אסור - תאמר בזבחים ששינן בדבר המותר. אמר ליה רבי אליעזר: אימורי ציבור יוכיחו, שהן מותרין לשמן והשוחט לשמן חייב!
אמר ליה רבי יהושע: לא, אם אמרת באימורי ציבור - שיש להן קצבה, תאמר בפסח - שאין לו קצבה.

הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת חייב

שאלה: במאי עסקינן?

טועה	עוקר	קושי בפירוש
שמעת מינה: עקירה בטעות הויא עקירה	אימא סיפא: ושאר כל הזבחים ששחטן לשום הפסח, אם אינן ראויין - חייב. אם ראויין הן, רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר. ואי בעוקר - מה לי ראויין מה לי שאינן ראויין? רישא בעוקר וסיפא בטועה?	

תשובה: אמר רבי אבין: אין, רישא בעוקר וסיפא בטועה.

חיזוק לתשובה: אשכחיה רב יצחק בר יוסף לרבי אבהו דהוה קאי באוכלוסא דאינשי, אמר ליה: מתניתין מאי? - אמר ליה: רישא בעוקר וסיפא בטועה. תנא מיניה ארבעין זימנין, ודמי ליה כמאן דמנחא בכיסיה.

קושי על התשובה: תנן, אמר רבי אליעזר: מה אם פסח שמותר לשמו, כששינה את שמו - חייב, זבחים שהן אסורין לשמן, כששינה את שמן - אינו דין שיהא חייב! ואם איתא - הא לא דמי: דרישא בעוקר וסיפא בטועה!

תירוץ: לרבי אליעזר לא שני ליה.

קושי: לרבי יהושע דשני ליה, לי שני ליה הכי!

תירוץ: הכי קאמר ליה: לדידי לא דמי, רישא בעוקר וסיפא בטועה. לדידך - לא אם אמרת בפסח ששינה את שמו לדבר האסור (קרבן אחר אסור להקריב בשבת), תאמר בזבחים ששינה את שמן לדבר המותר (קרבן פסח מותר להקריב בשבת).

אמר ליה רבי אליעזר: אימורי ציבור יוכיחו, שהן מותרין לשמן והשוחט לשמן חייב. אמר לו רבי יהושע: לא אם אמרת באימורי ציבור - שכן יש להן קצבה, תאמר בפסח - שאין לו קצבה.

קושי: למימרא דכל היכא דאית ליה קצבה מחייב רבי יהושע? והרי תינוקות דיש להן קצבה, ותנן: מי שהיו לו שני תינוקות, אחד למולו אחר השבת ואחד למולו בשבת. ושכח ומל את של אחר השבת בשבת - חייב. אחד למולו בערב שבת ואחד למול בשבת, ושכח ומל את של ערב שבת בשבת - רבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושע פוטר!

תירוץ: אמר רבי אמי: הכא במאי עסקינן - כגון שקדם ומל את של ערב שבת בשבת, דאיכא הך דשבת דטריד ביה. הכא - כגון שקדם ושחטינהו לאימורי ציבור ברישא.

ברית מילה	אימורי ציבור
מל קודם את של ערב שבת בשבת - טעה בדברי מצוה כי מנסה לקיים את המצוה לימול את התינוק שחייב בשבת	כבר הקריב קרבן ציבור אז לא מוטל עליו מצוה (כי יש לו קצבה)

קושי: אי הכי, רבי מאיר אומר: אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור. אף על גב דקדשים ושחטינהו לאימורי ציבור ברישא? והתניא, רבי חייא מאבל ערב אמר רבי מאיר: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על שהיו לו שני תינוקות, אחד למול ערב שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת - דחייב. על מה נחלקו - על שהיו לו שני תינוקות, אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת, ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, דרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פטר. (כנראה מדובר שכבר מל את של שבת ולכן כשאין מצוה מוטל עליו, גם ר' מאיר מחייב)

קושי כתגובה לקושי: ותסברא? מה התם דלא עביד מצוה - פטר רבי יהושע, היכא דקא עביד מצוה מחייב?
הבנה אחרת לברייתא (שעל פי זה מביא תירוץ לקושי): אמרי דבי רבי ינאי: רישא כגון שקדם ומל של שבת בערב שבת, שלא נתנה שבת לדחות. וסיפא נתנה שבת לדחות אצלו. הכא - הרי נתנה שבת לדחות אצל קרבן ציבור.
קושי: אמר ליה רב אשי לרב כהנא: הכא נמי הרי נתנה שבת לדחות אצל תינוקות דעלמא!
תירוץ: אמר ליה: לגבי דהאי גברא מיהת לא איתיהיב.

רבי מאיר	הבנה 1	הבנה 2
ברייתא חלק א	לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע - אחד למול ערב שבת ואחד למול בשבת - דחייב	קודם מל את של שבת ואחר כך של ערב שבת - חייב לכי לא מוטל עליו מצוה
ברייתא חלק ב	על מה נחלקו - על שהיו לו שני תינוקות, אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת, ושכח ומל את של אחר השבת בשבת, דרבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פטר	קושי על הבנה 1: לא עביד מצוה - פטר רבי יהושע, היכא דקא עביד מצוה ברישא מחייב?

ושאר כל הזבחים ששחטן לשום פסח אם אינן ראויין חייב ואם ראויין רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פטר.

שאלה: מאן תנא דשני ליה בין ראויין לשאינן ראויין?

תשובה: רבי שמעון היא. דתניא: אחד הזבחים הראויין ואחד זבחים שאינן ראויין, וכן השוחט לשם אימורי ציבור - פטור, דברי רבי מאיר. אמר רבי שמעון: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על שאינן ראויין שחייב, על מה נחלקו - על הראויין. שרבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושע פטר.

הסבר בדברי ר' מאיר: אמר רב ביבי אמר רבי אלעזר: פטור היה רבי מאיר אפילו עגל של זבחי שלמים ששחטו לשום הפסח.

קושי: אמר ליה רבי זירא לרב ביבי: והאמר רבי יוחנן מודה היה רבי מאיר בבעלי מומין!

תירוץ: אמר ליה: בבעלי מומין - לא טריד בהו, והאי - טריד ביה.

שאלה על דברי ר' מאיר: בעא מיניה רבא מרב נחמן: חולין לשום פסח מאי לי אמר רבי מאיר?

תשובה: אמר ליה: פטור היה רבי מאיר אפילו חולין לשום פסח.

קושי: והא אמר רבי יוחנן: מודה היה רבי מאיר בבעלי מומין!

תירוץ: בעלי מומין לא מיחלפי, הני - מיחלפי.

קושי: וטעמא דרבי מאיר משום איחלופי ולא איחלופי? והאמר רב ביבי אמר רבי אלעזר: פטור היה רבי מאיר אפילו עגל של זבחי שלמים ששחטו לשום הפסח. אלמא: טעמא דרבי מאיר משום דטריד!

תירוץ: אמר ליה: טריד, אף על גב דלא מחלף, מחלף אף על גב דלא טריד. לאפוקי בעלי מומין, דלא איחלופי מחלף ולא מטרוד טריד.

